

EVALUAREA IMPACTULUI ȘI A IMPLICAȚIILOR DECIZIEI CSE NR. 86 DIN 4 OCTOMBRIE 2023: UN DOCUMENT DE POZIȚIE

De Andrei Curăraru,

expert în securitate Comunitatea WatchDog.MD

Dispoziția CSE nr. 86 din 4 octombrie 2023, vine să stabilească norme electorale care să protejeze securitatea națională în contextul unui război hibrid, în contextul faptului că articolul 16(2)(e) al Codului Electoral a fost anterior declarat neconstituțional de Curtea Constituțională din Republica Moldova. Potrivit [comunicatului de presă](#) de pe site-ul CC vedem cel puțin 5 criterii pe care nu le întrunea norma din Codul Electoral.

1. LIPSA EVALUĂRII INDIVIDUALIZATE:

Articolul 16(2)(e) din Codul Electoral anterior impunea o restricție generală de cinci ani pentru toți cei care au fost membri ai organelor executive ale unui partid politic declarat neconstituțional. Acest lucru a fost considerat ca lipsă de evaluare individualizată.

În schimb, dispoziția nr. 86 pare să introducă criterii mai specifice care permit evaluări individualizate. Ea se bazează pe acțiuni specifice ale unor indivizi și pe sancțiuni internaționale pentru a determina cine este exclus de la competiția electorală.

2. GARANȚII PROCEDURALE INSUFICIENTE:

Articolul 16(2)(e) anterior nu furniza suficiente măsuri de protecție procedurală pentru indivizii afectați.

În ceea ce privește dispoziția nr. 86, mecanismele de contestare sunt prevăzute în cazul deciziilor organelor electorale privind respingerea înregistrării concurenților. Cu toate acestea, durata scurtă pentru contestare (1 zi) poate ridica îngrijorări cu privire la accesul la justiție eficient.

3. ECHILIBRAREA INTERESELOR:

Articolul 16(2)(e) anterior nu a reușit, în viziunea CC, să atingă un echilibru corect între principiile și interesele concurente, în special în ceea ce privește perioada generală de excludere de cinci ani.

Dispoziția nr. 86 pare să încerce să justifice restricțiile în contextul unui război hibrid și să protejeze securitatea statului și democrația. Cu toate acestea, evaluarea corectă a echilibrului rămâne subiectivă și poate fi criticată în funcție de circumstanțele specifice ale fiecărui caz.

4. PREZUMȚIA DE NEVINOVĂȚIE:

Articolul 16(2)(e) anterior încălca principiul prezumției de nevinovăție, deoarece persoanele erau automat excluse de la candidatură.

Dispoziția nr. 86 pare să pună mai mult accent pe acțiunile individuale care au condus la sancțiuni, dar prezumția de nevinovăție rămâne o preocupare, în special în contextul includerii persoanelor bănuite, învinuite și inculpate în listă.

5. LIBERTATEA DE EXPRESIE:

Articolul 16(2)(e) anterior a avut implicații asupra libertății de expresie și de asociere, făcând asocierea cu un partid neconstituțional o formă de culpabilitate.

Dispoziția nr. 86 ar putea avea și ea implicații asupra acestor libertăți, dar pare să se bazeze pe acțiuni concrete și sancțiuni internaționale. Cu toate acestea, trebuie să se asigure un echilibru corect între aceste drepturi și interesele statului.

CONCLUZIE

În concluzie, dispoziția nr. 86 din 4 octombrie 2023 încearcă să introducă criterii mai specifice și să abordeze problemele ridicate de Curtea Constituțională în legătură cu Articolul 16(2)(e) anterior al Codului Electoral. Cu toate acestea, există încă preocupări cu privire la protecția adecvată a drepturilor individuale și la echilibrarea corespunzătoare a intereselor statului și ale indivizilor, care pot necesita o evaluare atentă în practică.

Dispoziția este o măsură excepțională, de obicei adoptată în situații excepționale sau de urgență, pentru a face față unor circumstanțe neobișnuite sau amenințări grave la adresa securității sau a ordinii publice. Cu toate acestea, chiar și atunci când este necesară, dispoziția trebuie să fie însoțită de o legislație transparentă și bine definită care să garanteze respectarea drepturilor omului și securitatea cetățenilor.

Măsurile excepționale, cum ar fi cea prevăzută în Dispoziția nr. 86 din 4 octombrie 2023, pot fi justificate în anumite circumstanțe, cum este războiul hibrid dus contra țării noastre de către Federația Rusă. Cu toate acestea, este esențial ca aceste măsuri să fie proporționale cu amenințarea și să respecte principiile statului de drept.

Ea trebuie urmată de o legislație adoptată transparent, care ulterior să ofere mecanisme adecvate de control și de contestare a acestor măsuri pentru a preveni abuzurile și deciziile arbitrare. De asemenea, ar trebui să asigure că drepturile fundamentale ale cetățenilor, cum ar fi libertatea de exprimare, dreptul la un proces echitabil și prezumția de nevinovăție, sunt protejate în întregime.

O legislație transparentă însoțitoare trebuie să se asigure că cetățenii sunt informați în mod corespunzător cu privire la măsurile excepționale și la motivele pentru care acestea sunt adoptate. De asemenea, ar trebui să prevadă o revizuire periodică a necesității menținerii acestor măsuri, pentru a se asigura că ele rămân justificate în lumina evoluției situației.